

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.56>

УДК 339.5

О. С. Скуратов,

аспірант, ННЦ «Інститут аграрно економіки»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-2883-0028>

О. Д. Панченко,

PhD, доцент кафедри обліку і оподаткування, ВП НУБіП України

«Ніжинський агротехнічний інститут»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8326-5888>

СУТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

O. Skuratov,

Postgraduate student, National Scientific Centre «Institute of

Agrarian Economics»

O. Panchenko,

PhD, Associate Professor of the Department of Accounting and

Taxation, Separated Subdivision of National University of Life

and Environmental Sciences of Ukraine

«Nizhyn Agrotechnical Institute»

THE ESSENCE AND CLASSIFICATION OF EXPORT-IMPORT OPERATIONS

Дослідження експортно-імпортних операцій є важливим кроком для розуміння та аналізу впливу зовнішньоекономічної діяльності на економіку підприємства або країни, що дозволяє оцінити, як зовнішньоекономічні відносини формують конкурентоспроможність, сприяють зростанню ВВП та впливають на торговий баланс. Крім того, вони допомагають виявити

потенційні можливості та ризики для бізнесу й держави в умовах глобалізації і міжнародної конкуренції. Метою даного дослідження є узагальнення трактування понять експорту й імпорту та розробка класифікації експортно-імпортних операцій. Проаналізовано нормативну базу та погляди науковців щодо визначення понять експорту й імпорту. Запропоновано класифікацію експортно-імпортних операцій: за характером товарів і послуг; географічним напрямом; характером ринків; типом контрактів; формою оплати; способом транспортування. Установлено, що принципи експортно-імпортної діяльності сприяють реалізації успішної міжнародної торгівлі. Логічним є виокремлення таких принципів: відповідності законодавству і регуляторним вимогам, прозорості й чесності, економічної доцільності, управління ризиками, адаптації і гнучкості. Означено, що документи в експортно-імпортних операціях поділяються на кілька категорій, кожна з яких виконує специфічні функції. Вони включають комерційні рахунки, транспортні накладні, сертифікати, митні декларації та інші документи.

Research on export-import operations is an important step in understanding and analyzing the impact of foreign economic activity on the economy of a company or country, which allows assessing how foreign economic relations shape competitiveness, contribute to GDP growth, and affect the trade balance. In addition, they help to identify potential opportunities and risks for business and the state in the context of globalization and international competition. The purpose of this study is to summarize the interpretation of the concepts of exports and imports and to develop a classification of export-import operations. The author analyzes the regulatory framework and views of scholars on the definition of export and import. It is noted that export is the process of selling goods or services produced in one country to another country. Import is the process of buying and selling goods or services from another country for domestic consumption or further processing. A classification of export-import operations is proposed: by the nature of goods and services; geographical direction (with countries of Europe, Asia, America, Africa); nature of markets (in the markets of developed countries, developing countries and markets of transition economies); type of contracts (fixed and floating price contracts); form of payment (with payment in advance, by letter of credit or with subsequent

payment); mode of transportation (by sea, air, rail, road). The author establishes that the principles of export-import activities contribute to the realization of successful international trade. It is logical to distinguish the following principles: compliance with legislation and regulatory requirements, transparency and honesty, economic feasibility, risk management, adaptation and flexibility. It is emphasized that the international supply chain involves enterprises of the following categories: manufacturer, exporter (importer), customs representative, carrier, freight forwarder, warehouse holder. It is noted that documents in export-import operations are divided into several categories, each of which performs specific functions. These include commercial invoices, waybills, certificates, customs declarations, and other documents.

Ключові слова: експорт, імпорт, експортно-імпортні операції, зовнішньоекономічна діяльність, облік.

Keywords: export, import, export-import operations, foreign economic activity, accounting.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Нині експорт та імпорт – ключові компоненти міжнародної торгівлі, за рахунок яких країни можуть розвивати власний потенціал та задовольняти потреби суспільства. Вони утворюють торговий баланс, що визначає загальний стан економіки кожної країни.

Імпортно-експортний бізнес є основою світової економіки, що сприяє зростанню, створює робочі місця та забезпечує численні переваги для споживачів. Він служить сполучною ланкою між країнами заохочуючи економічну взаємозалежність [3].

Актуальність проведення досліджень у даному напрямі обумовлена необхідністю чіткої структуризації експортно-імпортних операцій за різними класифікаційними ознаками, що дозволить виявити сильні і слабкі сторони у процесі експортно-імпортової діяльності. Нині це є проблемою для

підприємств, оскільки складно її ідентифікувати для кожної конкретної операції, виявити ризики та розробити систему важелів і стимулів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над питанням забезпечення ефективності реалізації та оцінки експортно-імпортних операцій, їх обліковим відображенням працювали як вітчизняні, так і іноземні автори, зокрема Н. Ціцька, З. Мирончук, О. Малецька, П. Ціцький досліджують економічний зміст зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), акцентуючи на аграрних підприємствах [15]. О. Романькова у своєму дослідженні зосереджена на бухгалтерському обліку й аналізі експортних операціях [14]. О. Пирог, М. Прокопенко, Л. Чернобай, Р. Коваленко, Ю. Папіж і Є. Сита вивчають особливості управління бізнес-процесами промислового підприємства та їх експортно-імпортової діяльності. Автори запропонували інструменти управління бізнес-процесами та експортно-імпортовою діяльністю промислових підприємств в умовах цифрової економіки [2].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є узагальнення трактування понять експорту й імпорту та розробка класифікації експортно-імпортних операцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У період активізації процесів глобалізації світового господарства зростає роль торгово-економічних відносин країни. Торгівля міжнародними товарами, як складова світових економічних відносин, сприяє збалансованому економічному розвитку, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, покращенню рівня життя та задоволенню потреб населення. Механізм реалізації міжнародних зв'язків включає міжнародний ринок як сферу економічних відносин, міжнародний рух капіталу, світову торгівлю, передачу технологій, валютні операції та міжнародну інтеграцію. Проте основним компонентом міжнародних зв'язків є міжнародна торгівля [4].

Однією з найактуальніших проблем зовнішньоекономічної діяльності України є негативний торговельний баланс, що означає перевищення обсягу імпорту над експортом товарів та послуг. Це свідчить про те, що Україна

імпортує більше, ніж експортує, що негативно впливає на стабільність національної економіки. Іншою важливою проблемою є структура імпорту та експорту: незважаючи на значні природні ресурси, Україна через недостатній розвиток внутрішнього виробництва постачає їх у вигляді сировини. У результаті Україна не отримує повної вартості за свої природні ресурси та імпортує готові товари з інших країн. Це підриває економічну стійкість країни, оскільки залежність від експорту сировини робить її вразливою до коливань на світовому ринку [10].

Погоджуємося з такими авторами як Н. Ціцька, З. Мирончук, О. Малецька, П. Ціцький, які наголошують, що найскладнішим у зовнішньоекономічній діяльності від початку повномасштабного вторгнення був 2022 рік, у якому експорт товарів і послуг відбувався в 233 країни, основними з яких були Польща, Німеччина, Китай, Туреччина й Румунія. При цьому 63% припало на країни Європейського Союзу [15].

О. Романькова й К. Урайчик, розглядаючи поняття експорту товарів, трактують його як продаж даних товарів українськими виробниками іноземним господарюючим суб'єктам. Товари, які вивозять за межі митної території України повинні бути обов'язково задекларовані відповідно до Митного кодексу України [14].

У Митному кодексу України у статті 74 подано наступне визначення імпорту: «Імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України», а у статті зазначено, що «Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення» [8].

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» наводить власне трактування понять експорту й імпорту: «Імпорт (імпорт товарів) – купівля (у

тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами. Експорт (експорт товарів) – продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів» [12].

О. Пирог, М. Прокопенко, Л. Чернобай, Р. Коваленко, Ю. Папіж та Є. Сита стверджують, що експортно-імпортна діяльність є важливою складовою економіки, без якої її функціонування й розвиток можуть бути ускладнені. Вона являє собою процес реалізації зовнішньоекономічних зв'язків, що включає міжнародну торгівлю, спільне підприємництво, надання послуг та інше співробітництво. Експортно-імпортна діяльність у всіх країнах спрямована на сприяння вирівнюванню економічного розвитку; порівняльність витрат виробництва на національному та світовому рівнях; реалізацію переваг міжнародного поділу праці, що сприяє зростанню ефективності національних економік. На рівні підприємства управління експортно-імпортною діяльністю включає вирішення стратегічних, виробничих, фінансових, інфраструктурно-логістичних, інформаційних та маркетингових питань, таких як вихід на зовнішній ринок; експортно-імпортні поставки товарів, послуг і капіталу; фінансово-кредитні операції; участь у спільних підприємствах; міжнародний маркетинг; моніторинг національної економічної політики і світогосподарських зв'язків. Для прийняття рішення щодо зовнішньоекономічної діяльності та її стратегічно важливих напрямків підприємству необхідно провести порівняльний аналіз рівнів економічного розвитку потенційних партнерів і вивчити політичні, економічні й національно-культурні особливості цих країн [2].

W. Easterly, A. Reshef, J. M. Schwenkenberg на основі власних спостережень стверджують, що експорт є висококонцентрованим. Тобто для кожної країни на кілька успішних товарів і ринків призначення припадає непропорційно велика частка вартості експорту. Різні ефекти на концентрацію ненульової кількості експортних балів за країнами призначення по відношенню до загальної вартості експорту можуть бути пов'язані з абсолютними та порівняльними перевагами. Країни, які експортують велику кількість товарів до багатьох країн призначення, у середньому мають абсолютну перевагу або вищу продуктивність. Для певного експортера, який має справу з усіма можливими ринками збуту, де існують витрати, пов'язані з входом, вища середня продуктивність дозволить йому проникнути на більше ринків збуту та експортувати більше продукції. Але з огляду на кількість ринків збуту, на які виходить країна-експортер, вищі значення будуть отримані за рахунок вищих порівняно з рештою ринків продуктивності, що збільшує концентрацію [1].

Г. Мозгова, В. Євтушенко, Д. Стівуненко наголошують, що імпортна діяльність здійснюється на рівні підприємства, що дозволяє йому самостійно вибирати іноземних партнерів, а також визначати типи, обсяги і терміни постачання товарів для укладання експортно-імпортних угод. Вона також включає встановлення цін і вартості контрактів, що є частиною виробничо-комерційної діяльності як з внутрішніми, так і з міжнародними партнерами. Однією з основних проблем імпортової діяльності є необхідність забезпечення фінансування для оплати імпортованих товарів. Україна, маючи пасивний платіжний баланс, змушена звертатися за кредитами і фінансовою допомогою до іноземних країн, а також стимулювати притоки іноземного капіталу. Іншим можливим джерелом коштів є продаж частин національного багатства нерезидентам, що може загрожувати економічному і політичному суверенітету країни. Імпортну діяльність не слід сприймати як негативне явище чи як плату за доступ до зовнішніх ринків. Вона є важливим джерелом

фінансових надходжень у країну та спричиняє ряд інших макроекономічних ефектів [9].

Підсумовуючи, хочемо зазначити, що експорт – це процес продажу товарів або послуг, які вироблені в одній країні, у іншу країну. Імпорт – процес купівлі-продажу товарів або послуг з іншої країни для внутрішнього споживання чи подальшої переробки. Він сприяє підвищенню рівня життя населення, розширенню вибору товарів і послуг на внутрішньому ринку, а також модернізації різних галузей економіки.

У цілому експортно-імпорتنі операції поділяються на дві основні групи: торгівля товарами і торгівля послугами. У зовнішньоторговельній практиці застосовують два ключові методи здійснення даного виду операцій: прямий і непрямий експорт та імпорт.

Н. Карпенко для суб'єктів ЗЕД експорт поділяє на два види: товар, який фактично вивозиться за межі митної території України та товар, що реалізується нерезидентам без перетину ним кордону [6].

О. Коблянська та Ю. Сліпченко виділяють такі види експортних операцій: експорт товарів за наявні грошові кошти; у межах державного й комерційного кредитів та відстрочки; за консигнаційною угодою; бартерною угодою; у рахунок надання допомоги [7].

У процесі дослідження нами не було виявлено достатньо деталізованої класифікації експортно-імпорتنих операцій, тому вважаємо за доцільне її запропонувати за такими ознаками (Табл. 1)

Використання подібної класифікації дозволяє краще зрозуміти різні аспекти експортно-імпоротної діяльності та впливає на стратегії і політику в зовнішньоекономічних відносинах. Крім того, розподіл витрат на здійснення даним операцій дає змогу чітко віднести їх до собівартості окремого товару чи послуги.

Таблиця 1. Класифікація експортно-імпортних операціях

Класифікаційна ознака	Види
За характером товарів і послуг	<p>За товарами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сировина (базові матеріали, які використовуються в подальшій обробці чи виробництві); - напівфабрикати (продукти, що ще не завершили процес обробки і потребують її подальшого перетворення); - готова продукція (продукти, які готові до продажу кінцевим споживачам).
	<p>За послугами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - транспортні (перевезення вантажів і пасажирів між країнами); - фінансові (банківські послуги, страхування, інвестиційні послуги); - консультаційні (послуги, що надаються в сферах управлінського консалтингу, юридичних послуг, маркетингових досліджень).
За географічним напрямом	З країнами Європи.
	З країнами Азії.
	З країнами Америки
	З країнами Африки.
За характером ринків	<p>На ринках розвинених країн (ринки країн з високим рівнем економічного розвитку, наприклад, США, Німеччина, Японія. Вони характеризуються високою платоспроможністю і жорсткими вимогами до якості товарів).</p>
	<p>На ринках країн, що розвиваються (ринки країн з економіками, що швидко розвиваються, наприклад, Китай. Вони часто мають великий потенціал для зростання та споживання нових товарів і послуг).</p>
	<p>На ринках перехідних економік (країни, які знаходяться в стадії переходу від планової економіки до ринкової, такі як Польща, Чехія, Україна. Економічна ситуація в них може бути нестабільною, але з великим потенціалом для бізнесу).</p>
За типом контрактів	<p>За контрактами з фіксованими цінами (угоди, у яких ціна товару або послуги визначається заздалегідь і не змінюється протягом контрактного періоду).</p>
	<p>За контрактами з плаваючими цінами (угоди, де ціна товару або послуги може змінюватися залежно від ринкових умов або інших факторів).</p>
За формою оплати	<p>З оплатою авансом (операції, де покупець сплачує частину або всю суму до постачання товару або надання послуги).</p>
	<p>З оплатою акредитивом (операції, що включають використання банківських акредитивів для забезпечення платежів: банк підтверджує, що платіж буде здійснено при виконанні певних умов).</p>
	<p>З наступною оплатою (оплата за товар чи послугу здійснюється після їх поставки чи надання).</p>
За способом транспортування	Морським транспортом.
	Авіаційним транспортом.
	Залізничним транспортом.
	Автомобільним транспортом.

Джерело: побудовано автором.

Н. Голованенко до принципів ефективного формування зовнішньоекономічної діяльності відносить: цільову узгодженість, що передбачає створення спеціалізованої системи управління, яка зосереджена на досягненні конкретних результатів господарської діяльності; ефективність управління, що досягається оптимальним використанням ресурсів підприємства; динамізм, який вимагає коригування управлінських стратегій у залежності від змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі; комплексний підхід, що передбачає прогнозування й урахування всіх факторів, що впливають на діяльність підприємства; демократичний розподіл управлінських функцій, який передбачає передачу прийняття рішень більш обізнаному органу, що несе відповідальність за їх реалізацію та наслідки; інтегрований підхід до оцінки якості функціонування підприємства, що включає адаптацію управлінських механізмів до реальних умов і здатність досягати встановлених цілей [5].

Принципи експортно-імпоротної діяльності визначають основні підходи і стратегії, які допомагають забезпечити ефективність і успішність міжнародної торгівлі. Логічним є виокремлення таких принципів: відповідності законодавству й регуляторним вимогам (як національним, так і міжнародним стандартам, законам, нормам, правилам); прозорості й чесності (умови експортно-імпорتنих операцій повинні чітко визначати умови, такі як: ціна, терміни доставки, якість, механізм вирішення спорів тощо); економічної доцільності (операції повинні бути вигідними для всіх учасників угоди); управління ризиками (включає ідентифікацію, оцінку і мінімізацію ризиків, пов'язаних з транзакціями); адаптації і гнучкості (зміни в ринкових умовах, законодавстві або технологіях можуть вимагати адаптації стратегій і підходів у експортно-імпортній діяльності. Гнучкість у реагуванні на ці зміни допомагає зберігати конкурентоспроможність і ефективність операцій).

У міжнародному ланцюгу поставок беруть участь підприємства таких категорій (Рис. 1).

Виробник	<ul style="list-style-type: none"> • підприємство, яке займається безпосереднім виробництвом товарів призначеним для експорту.
Експортер (імпортер)	<ul style="list-style-type: none"> • підприємство, що провадить експортну й імпорتنу діяльність з переміщення товарів через митний кордон України, не враховуючи митний режим, у котрий переміщуються дані товари.
Митний представник	<ul style="list-style-type: none"> • підприємство, що є посередником у виконанні зовнішньоекономічного договору.
Перевізник	<ul style="list-style-type: none"> • підприємство (особа), що здійснює ввезення, вивезення і транзит товарів.
Експедитор	<ul style="list-style-type: none"> • суб'єкт господарювання, що за дорученням клієнта за його рахунок провадить чи організовує виконання транспортно-експедиційних послуг, які визначені в договорі транспортного експедирування.
Утримувач складу	<ul style="list-style-type: none"> • підприємство, що має у власності або користуванні митний склад, об'єкт складу тимчасового зберігання або об'єкт вільної митної зони.

Рис. 1. Роль підприємств в міжнародному ланцюгу постачання

Джерело: сформовано на основі [8; 13].

У міжнародній торгівлі документи відіграють критичну роль у забезпеченні правомірності, прозорості та ефективності експортно-імпорتنих операцій. Вони не лише підтверджують умови угод і забезпечують відповідність регуляторним вимогам, але також виступають засобом комунікації між усіма сторонами, залученими у міжнародну торгівлю. Правильне оформлення й подання необхідних документів є важливим для уникнення затримок, юридичних суперечок і фінансових втрат. Вони забезпечують безперешкодний процес митного оформлення, правильність фінансових розрахунків і захист прав всіх учасників угоди.

Документи в експортно-імпорتنих операціях поділяються на кілька категорій, кожна з яких виконує специфічні функції. Вони включають комерційні рахунки, транспортні накладні, сертифікати, митні декларації та інші документи, які разом формують повний комплект для здійснення міжнародних торговельних угод.

У експортно-імпортних операціях використовуються різноманітні документи, які забезпечують правильність і легальність міжнародних торгових угод (Табл. 2).

Таблиця 2. Документи, що використовуються в експортно-імпортних операціях

Категорія документів	Експортні операції		Імпортні операції	
	Документ	Короткий зміст	Документ	Короткий зміст
Комерційні рахунки	Комерційний рахунок	Документ, що підтверджує продаж товарів чи послуг і містить деталі угоди, такі як ціна, кількість товару, умови оплати і доставка.	Імпортний рахунок	Аналогічний комерційному рахунку, але використовується для документування покупки товарів з-за кордону.
	Контракт	Юридична угода між продавцем і покупцем, яка визначає умови продажу, включаючи специфікації товару, умови оплати, строки доставки та інші важливі умови.	Контракт на постачання	Юридичний документ, що регулює умови постачання товарів між імпортером і експортером.
	Пакувальний лист	Документ, що містить інформацію про вміст упаковки, включаючи кількість, опис і вагу товарів, що експортуються.		
Транспортні документи	Транспортна накладна	Документ, що підтверджує прийом товарів на транспортування і є доказом власності на вантаж.		
Сертифікати і митні декларації	Сертифікат походження	Документ, що підтверджує країну походження товарів, що можуть бути важливі для митних процедур і тарифних пільг.		
	Сертифікат відповідності	Підтверджує відповідність товарів стандартам якості або технічним вимогам країни імпортера.		
	Митна декларація	Документ, що заповнюється для митного оформлення, у якому вказується детальна інформація про товар і умови його імпорту або експорту.		
	Страховий поліс	Документ, що забезпечує страхування вантажу на випадок втрат або пошкоджень під час транспортування.		
	Ліцензії і дозволи	Можуть бути потрібні для певних категорій товарів, що імпортуються або експортуються, відповідно до національних чи міжнародних регуляторних вимог.		

Джерело: побудовано авторами.

Точність і своєчасність подання документів забезпечує дотримання всіх юридичних і митних вимог, що сприяє безперебійній торгівлі і мінімізації ризиків. Належна документація не лише підтримує ефективність

міжнародних угод, але й сприяє формуванню позитивної репутації компанії на глобальному ринку. Ретельний контроль за документами допомагає уникнути непередбачених проблем і забезпечити стабільність торгових відносин. Таким чином, управління документацією є ключовим фактором у досягненні успіху в міжнародній торгівлі.

Основним документом, що регламентує види товарів, які потрібно ліцензувати та ті, що підпадають під квотування, у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану, є постанова КМУ «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік». У даній постанові вказано обсяги квот, перелік контрольованих речовин тощо [11].

З позиції експортера облік товарів здійснюється відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» з урахуванням умов розрахунку з покупцями (першої події). Якщо першочергово здійснено відвантаження товару, то складається наступне проведення: Дт 36, Кт 70. Витрати, які входять до складу собівартості акумулюються на рахунку 90 одночасно з визнанням доходу від реалізації. Витрати, що пов'язані з процесами митного оформлення, навантаження, страхування, транспортування збираються на рахунку 93. Якщо здійснено попередню оплату (аванс), її відображено на субрахунку 316 «Розрахунки за авансами, отриманими в іноземній валюті» [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Експортно-імпортна діяльність сприяє розвитку як держави в цілому, так і підприємств зокрема. Здійснення імпорту й експорту дає змогу ставати повноцінними учасниками міжнародного торговельного середовища та налагодити економіко-правову комунікацію між суб'єктами різних країн.

У ході проведеного дослідження проаналізовано трактування понять експорту й імпорту та запропоновано деталізовану класифікацію експортно-імпортних операцій.

Перспективами подальших розвідок є виявлення особливостей облікового відображення та оподаткування експортно-імпортних операцій в

Україні з урахуванням міжнародних вимог і запитів економічного розвитку вітчизняної економіки.

Література

1. Easterly W., Reshef A., Schwenkenberg J. M. The Power of Exports. URL: https://www.researchgate.net/publication/46444049_The_Power_of_Exports.
2. Pyroh O., Prokopenko M., Chernobay L., Kovalenko R., Papizh Yu., Syta Ye. Management of Business Processes and Export-Import Activity of Industrial Enterprises in the Digital Economy. *Estudios de Economia Aplicada*. 2021. Vol. 39-5. DOI: 10.25115/eea.v39i5.5204.
3. Revolutionize Your Business: The Importance of Export-Import Data in your supply chain. URL: <https://www.seair.co.in/blog/revolutionize-your-business-the-importance-of-export-import-data-in-your-supply-chain.aspx>.
4. Гаврилюк І. І. Розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53>.
5. Голованенко Н. Особливості експортно-імпортних операцій підприємства України. *Вісник Черкаського університету*. 2015. № 6 (17). С. 60-62.
6. Карпенко Н. Г. Особливості обліку експорту товарів. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 1134-1138.
7. Коблянська О. І., Сліпченко Ю. В. Сучасний стан проведення експортно-імпортних операцій в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2007. № 5. С. 167-171.
8. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
9. Мозгова Г. В., Євтушенко В. А., Стовбуненко Д. Д. Теоретичні аспекти імпоротної діяльності підприємств України. Теоретичні аспекти імпоротної діяльності підприємств України. *Бізнесінформ*. 2021. № 12. С. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-34-40>.
10. Оліховський В. С. Аналізування стану зовнішньоекономічної діяльності України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-16>.

11. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2024 рік: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1402. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2023-%D0%BF#Text>.

12. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

13. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 01 липня 2004 № 1955-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>.

14. Романькова О. М., Урайчик К. С. Облік та аналіз експортних операцій у сучасному стані. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-50>.

15. Ціцька Н., Мирончук З., Малецька О., Ціцький П. Оцінка і алгоритм експортних операцій сільськогосподарських підприємств та їх відображення в системі бухгалтерського обліку. *АГРАРНА ЕКОНОМІКА*. 2024. Т. 17. № 2. С. 115-124.

References

1. Easterly, W. Reshef, A. and Schwenkenberg, J. M. (2009), “The Power of Exports”, available at: https://www.researchgate.net/publication/46444049_The_Power_of_Exports (Accessed 11 August 2024).

2. Pyroh, O. Prokopenko, M. Chernobay, L. Kovalenko, R. Papizh, Yu. and Syta, Ye. (2021), “Management of Business Processes and Export-Import Activity of Industrial Enterprises in the Digital Economy”, *Estudios de Economia Aplicada*, vol. 39-5. DOI: 10.25115/eea.v39i5.5204.

3. Seair Exim(2023), “Revolutionize Your Business: The Importance of Export-Import Data in your supply chain”, available at: <https://www.seair.co.in/blog/revolutionize-your-business-the-importance-of-export-import-data-in-your-supply-chain.aspx> (Accessed 5 August 2024).

4. Havrylyuk, I. (2022), “Development of international trade in the system of international economic relations in Ukraine”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53>.

5. Golovanenko, N. (2015), “Peculiarities of export-import operations of Ukrainian enterprises”, *Visnyk Cherkaskoho universytetu*, vol. 6 (17), pp. 60-62.

6. Karpenko, N. H. (2017), “Features of accounting of export of goods”, *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 9, pp. 1134-1138.
7. Kobljansjka, O. I. and Slipchenko, Ju. V. (2007), “The current state of export-import operations in Ukraine”, *Oblik i finansy APK*, vol. 5, pp. 167-171.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), “The Customs Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (Accessed 8 August 2024).
9. Mozgova, G. V., Yevtushenko, V. A. and Stovbunenko, D. D. (2021), “The Theoretical Aspects of Import Activity of Ukrainian Enterprises”, *Biznesinform*, vol. 12, pp. 34-40. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-34-40>.
10. Olikhovskyy, V. (2023), “Analysing the state of Ukraine’s foreign economic activity”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-16>.
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution “On Approval of the Lists of Goods Subject to Licensing and Quotas for 2024”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2023-%D0%BF#Text> (Accessed 5 August 2024).
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine “About foreign economic activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (Accessed 12 August 2024).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine “About freight forwarding activities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text> (Accessed 12 August 2024).
14. Romankova, O. and Uraychik, K. (2023), “Accounting and analysis of export operations in the present condition”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-50>.
15. Tsitska, N. Myronchuk, Z. Maletska, O. and Tsitskyi, P. (2024), “Assessment and algorithm of export operations of agricultural enterprises and their reflection in the accounting system”, *AHRARNA EKONOMIKA*, vol. 17, no 2, pp. 115-124.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2024 р.